

Αρ. Φακ.: Α/Δ 4 /2019 & Α/Π 1658/2019

**ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΩΣ
Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

**Αναφορικά με τις Συνθήκες Φιλοξενίας και Στήριξης στο Κέντρο
Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου**

Λειτουργός διεξαγωγής έρευνας : Κατερίνα Καλλητσιώνη

Λευκωσία 24 Σεπτεμβρίου, 2019

I. Εισαγωγή

1. Η παρούσα τοποθέτηση αποτελεί συνέχεια της τοποθέτησης μου ημερ. 22 Μαΐου 2018¹ και με αφορμή πρόσφατη επίσκεψη μου στο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου (εν τοις εφεξής Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.) αλλά και **παραπόνου που υποβλήθηκε πρόσφατα στο Γραφείο μου από την εταιρία MGR Human Resources Ltd, προσωπικό της οποίας εργοδοτείται στις εγκαταστάσεις του Κέντρου, για τις ανάγκες του EASO Project².**
2. **Το παράπονο αφορά σε ισχυριζόμενη οχληρία** η οποία προκαλείται από τη λειτουργία παρακείμενων βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας ζωικών ή και άλλων αποβλήτων παρά το Κεντρικό Σφαγείο Κοφίνου.
3. Σύμφωνα με τα όσα τέθηκαν υπόψη μας από την εταιρία MGR Human Resources Ltd, το προσωπικό της που εργοδοτείται στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. ,ισχυρίζεται ότι από τη λειτουργία των ως άνω αναφερόμενων μονάδων και ειδικότερα από την **καύση των ζωικών αποβλήτων, καθημερινά** στην περιοχή υπάρχει, κατά τις πρώτες πρωινές ώρες και καθ' όλην το βράδυ έντονη **δυσσοσμία** η οποία επηρεάζει δυσμενώς τις ανέσεις και την υγεία τόσο των εργαζομένων όσο και των διαμένοντων στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.

Διερεύνηση

4. Όπως έχει σημειωθεί και στην προηγούμενη τοποθέτηση (ανωτέρω), η προσφυγική κρίση που λαμβάνει χώρα τα τελευταία χρόνια δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστη την Κύπρο, η οποία εξαιτίας τόσο της γεωγραφικής της θέσης όσο και της ιδιότητας της ως Κράτος μέλος της Ε.Ε. δέχεται μεγάλο αριθμό προσφύγων τα τελευταία χρόνια.
5. Το Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. λειτούργησε για πρώτη φορά το 2004 με σκοπό την προσωρινή φιλοξενία των προσώπων που υποβάλουν γραπτή αίτηση για παροχή διεθνούς προστασίας, ώστε να εξασφαλίζονται οι υλικές συνθήκες πρώτης φιλοξενίας τους.

¹ Τοποθέτηση Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφορικά με τις συνθήκες υποδοχής, φιλοξενίας και κοινωνικής ένταξης των προσφύγων που φτάνουν στην Κύπρο, με αρ. φακ. Α/Δ 1/2018 ημερ. 22 Μαΐου 2018

² Παράπονο με αρ. φακ. Α/Π 1658/2019 ημερ. 5/9/2019

6. Το 2018 το Υπουργικό Συμβούλιο³ αποφάσισε μεταξύ άλλων την αναδόμηση του τρόπου Λειτουργίας του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. και την ανάληψη της ευθύνης διαχείρισης του από το κράτος με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων διοίκησης που είχαν παρουσιαστεί μέχρι τότε αλλά και για καλύτερο συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
7. Δεδομένου του ρόλου και των αρμοδιοτήτων μου ως *Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, και με αφορμή το ως άνω αναφερόμενο παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο μου καθώς και πρόσφατων δημοσιευμάτων σε σχέση με παράπονα των διαμενόντων και εργαζομένων στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. για **την έντονη δυσοσμία** που παρατηρείται στην περιοχή, έκρινα σκόπιμο και αναγκαίο να προχωρήσω στη διερεύνηση του παραπόνου.

II. Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 14/3/2018 και βαθμός υλοποίησης της μέχρι σήμερα

8. Πριν από ένα και πλέον χρόνο το Υπουργικό Συμβούλιο, στην συνεδρία του ημερ. 14 Μαρτίου 2018, προχώρησε στη λήψη απόφασης, στη βάση σχετικής Πρότασης του Υπουργείου Εσωτερικών (Πρόταση με αρ. 464/2018) με την οποία ενισχύθηκε και αναδιαρθρώθηκε η στελεχιακή δομή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π ώστε να καταστεί δυνατή **η συγκρότηση ενός διυπηρεσιακού Συντονιστικού Μηχανισμού για την εύρυθμη λειτουργία του.**
9. Με την απόφασή του, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε, μεταξύ άλλων, τα πιο κάτω:
- Τη στελέχωση/στήριξη του Κέντρου Υποδοχής και Φιλοξενίας στην Κοφίνου με τα ακόλουθα πρόσωπα⁴ :
- **ένα** μόνιμο Λειτουργό με σταθερή φυσική παρουσία στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π που θα ασκεί καθήκοντα **Διευθυντή**, τα οποία περιλαμβάνουν τη συνολική ευθύνη για την καθημερινή εύρυθμη και ομαλή λειτουργία του.
 - **δύο Λειτουργούς της Υπηρεσίας Ασύλου**, που θα υποστηρίζουν το έργο του Διευθυντή και θα επισκέπτονται, εκ περιτροπής, το Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π, με απασχόληση πέρα του ωραρίου της δημόσιας υπηρεσίας,

³ Απόφαση Υ.Σ. ημερ. 14 Μαρτίου 2018

- **ένα Λειτουργό Διοικητικής Υποστήριξης/Βοηθό Διευθυντή**, που θα παρέχει υπηρεσίες μέσω αγοράς υπηρεσιών.
 - **ένα κοινωνικό Λειτουργό των ΥΚΕ**, ως **Συντονιστή Λειτουργών Κοινωνικής Στήριξης**, ο οποίος θα τοποθετηθεί σε μόνιμη βάση στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π και θα συντονίζει/επιπτεύει την παροχή κοινωνικής στήριξης των διαμενόντων και θα λειτουργεί ως σύνδεσμος με τις ΥΚΕ,
 - **δύο κοινωνικούς Λειτουργούς**, που θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους μέσω αγοράς υπηρεσιών, και, ενδεχομένως, επιπλέον τεσσάρων κοινωνικών λειτουργών σε περίπτωση που οι υπηρεσίες EASO, δεν επαναρχίσουν στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π⁵.
 - **έξι Λειτουργών εξυπηρέτησης**, που θα παρέχουν υπηρεσίες μέσω αγοράς υπηρεσιών,
 - **συνεργείου για συντήρηση και επιδιορθώσεις**, που θα απασχολεί **τρία** άτομα (ωρομίσθιες θέσεις) στις ειδικότητες του χτίστη, ηλεκτρολόγου και υδραυλικού,
 - **υπεύθυνο κτιρίου/αχθοφόρο/κλητήρα/αποθηκάριο**, που θα παρέχει υπηρεσίες μέσω αγοράς υπηρεσιών,
 - **επτά ατόμων, υπεύθυνων καθαριότητας/βοηθών**, που θα παρέχουν υπηρεσίες καθαρισμού μέσω αγοράς υπηρεσιών,
 - **τριών Φυλάκων Ασφαλείας** σε 24ωρη βάση, μέσω αγοράς υπηρεσιών,
 - αριθμού **Λειτουργών Υγείας** με καθημερινή παρουσία στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. Συγκεκριμένα, η απόφαση προβλέπει την καθημερινή παρουσία νοσηλευτικού λειτουργού και τουλάχιστον 3 φορές την εβδομάδα ψυχολόγου και, επιπρόσθετα, την **καθημερινή επίσκεψη από Γενικό Γιατρό και νοσηλεύτη Ψυχικής Υγείας**, και την εβδομαδιαία επίσκεψη Επισκέπτη Υγείας.
- Τη συγκρότηση και λειτουργία **Συντονιστικού Μηχανισμού για τα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας («Μηχανισμός»)**, με τη συμμετοχή όλων των κρατικών υπηρεσιών που εμπλέκονται στο σύστημα ασύλου, *«...για την αμεσότερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναφύονται κατά τη διάρκεια της παραμονής των διαμενόντων στα Κέντρα, κατά το στάδιο της αποχώρησης/εξόδου και κατά*

⁵ Σημειώνεται ότι οι υπηρεσίες του EASO έχουν επαναρχίσει και στο παρόν στάδιο

το στάδιο της ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην κυπριακή κοινωνία ...».

Ειδικότερα αποφασίστηκε όπως:

- Τον **συντονιστικό ρόλο του Μηχανισμού** έχει ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ασύλου.
- Ο Μηχανισμός απαρτίζεται από εκπροσώπους των εμπλεκόμενων Υπουργείων (Εσωτερικών, Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, Παιδείας και Πολιτισμού, Υγείας), όπως και από την Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων.
- Στον Μηχανισμό συμμετέχει με καθεστώς Παρατηρητή και συμβουλευτικό ρόλο η Υπάτη Αρμοστεία των ΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Κύπρο, ενώ δύναται να καλούνται στις σχετικές συναντήσεις, εκπρόσωποι εθελοντών ή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.
- Τη **διαχείριση από τον Μηχανισμό θεμάτων που αφορούν: στην έγκαιρη και κατάλληλη αντιμετώπιση των ευάλωτων περιπτώσεων ή ατόμων που χρήζουν ειδικής στήριξης**, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την πρόσβαση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την έγκαιρη έκδοση απαιτούμενων πιστοποιητικών και εγγράφων, την αντιμετώπιση των δυσκολιών που προκύπτουν στη διαδικασία ανεύρεσης στέγης και τον επαναπατρισμό απορριφθέντων αιτητών/διαμενόντων στο Κέντρο.
- Την **αύξηση του επιδόματος που παραχωρείται στους αιτητές ασύλου**, σε μηνιαία βάση στο ποσό των €100, (αντί €40) το οποίο θα αυξάνεται κατά €50 μηνιαίως για κάθε εξαρτώμενο άτομο που διαμένει μαζί τους (αντί €10).

III. Έρευνα -Διαπιστώσεις

10. Στις 21 Ιουνίου 2019, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη μαζί με Λειτουργούς του Γραφείου μου, στις εγκαταστάσεις του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π., στα πλαίσια της οποίας είχα και συνάντηση με το Διευθυντή του. Ακολούθησαν περαιτέρω επισκέψεις Λειτουργών του Γραφείου μου στις 22 Αυγούστου και στις 9 Σεπτεμβρίου 2019.
11. Όσον αφορά το παράπονο σε σχέση με την οχληρία που δημιουργείται από τη λειτουργία παρακείμενων βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας ζωικών ή και άλλων αποβλήτων, έθεσα με

επιστολές μου ημερ. 9 Σεπτεμβρίου 2019 προς τον Έπαρχο Λάρνακας, την Πρόεδρο του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοφίνου και το Διευθυντή του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, τους ισχυρισμούς των παραπονούμενων και ζήτησα όπως πληροφορηθώ για τις ενέργειες στις οποίες είχαν προβεί ή προτίθενται να προβούν.

12. Σημειώνεται ότι για το όλο θέμα ο Διευθυντής του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. με επιστολή του ημερ. 17 Ιουλίου 2019 έθεσε υπόψη τους **σχετική μελέτη** η οποία εκπονήθηκε από το **ΤΕΠΑΚ** στην οποία διαπιστώνεται ότι οι έντονες οσμές στην περιοχή προέρχονται από την καύση των ζωικών αποβλήτων και σε αυτές περιέχονται ουσίες οι οποίες είναι επικίνδυνες για την ανθρώπινη υγεία όπως θα αναφερθεί αναλυτικότερα πιο κάτω.

Συνθήκες Υποδοχής

13. Οι συνθήκες που επικρατούσαν στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π., όπως διαπιστώθηκαν αφενός από τις πληροφορίες που τέθηκαν υπόψη μας από το Διευθυντή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π., αφετέρου από τις διαζώσεις επισκέψεις μας στον χώρο, αλλά και από στοιχεία/έγγραφα που τέθηκαν υπόψη μας σε συνάρτηση με το βαθμό υλοποίησης της προαναφερθείσας απόφασης του Υ.Σ. ήταν οι ακόλουθες:

A. Διαχείριση Κέντρου

- Ως προς τη στελέχωση του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. και προς υλοποίηση της απόφασης του Υ.Σ. από τον Μάιο του 2018 Λειτουργός της Υπηρεσίας Ασύλου, έχει τοποθετηθεί σε αυτό με σταθερή καθημερινή φυσική παρουσία και ασκεί καθήκοντα **Διευθυντή** τα οποία περιλαμβάνουν τη συνολική ευθύνη για την καθημερινή εύρυθμη και ομαλή λειτουργία του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. γεγονός το οποίο φαίνεται να έχει συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην απάμβλυνση των προβλημάτων που υπήρχαν. Ωστόσο όπως διαπιστώθηκε από τις επισκέψεις, η απόφαση του Υ.Σ. δεν έχει υλοποιηθεί πλήρως.
- Βοηθητικό/ υποστηρικτικό ρόλο στο έργο του Διευθυντή παρέχει 1 Λειτουργός της Υπηρεσίας Ασύλου και 1 Λειτουργός Διοικητικής Υποστήριξης/Βοηθός Διευθυντή, που παρέχει υπηρεσίες μέσω αγοράς υπηρεσιών.
- Επιπλέον στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. υπηρετούν και **2 Κοινωνικοί Λειτουργοί**, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους **μέσω αγοράς υπηρεσιών**.

Σημειώνεται δε ακόμα ότι παρέχουν επίσης υποστηρικτικές υπηρεσίες 2 Κοινωνικοί Λειτουργοί του ΕΑΣΟ.

- Προς υλοποίηση της απόφασης του Υ.Σ., υπηρεσίες στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. λαμβάνονται επίσης και από 6 **Λειτουργούς εξυπηρέτησης**, μέσω αγοράς υπηρεσιών.
- Δυστυχώς όμως μετά την παρέλευση ενός και πλέον έτους από την απόφαση του Υ.Σ., δεν έχει λειτουργήσει ουσιαστικά ο **Συντονιστικός Μηχανισμός για τα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας («Μηχανισμός»)**, παρότι έχει συγκροτηθεί, όπως ρητά προνοούσε η απόφαση.

B. Πληθυσμός

- Το Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. έχει χωρητικότητα 400 ατόμων (κλίνες). Ωστόσο, επειδή σε αυτό διαμένουν και οικογένειες, στις οποίες παραχωρούνται αποκλειστικά ένα ή και δύο σπιτάκια, εκ των πραγμάτων υπάρχουν κενές κλίνες που δεν μπορούν να καταληφθούν.
- Κατά το χρόνο της επίσκεψης μας το Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. φιλοξενούνταν περίπου 221 άτομα. Συγκεκριμένα, διέμεναν εκεί, περίπου 78 γυναίκες, 73 άντρες και 68 παιδιά ηλικίας κάτω των 18. Αρκετά από τα ανήλικα παιδιά ήταν κάτω των 14 ετών και ορισμένα από αυτά είχαν ηλικία κάτω του ενός έτους.
- Όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας φοιτούσαν σε δημόσια σχολεία της περιοχής και η μετάβαση τους από και προς τα σχολεία γίνονταν με λεωφορείο
- Αρκετοί, δε, από τους διαμένοντες, φιλοξενούνταν ήδη εκεί για διάστημα πέραν των έξι (6) μηνών.
- Όπως είχε διαπιστωθεί και κατά το 2018 στα πλαίσια της προηγούμενης τοποθέτησης μου⁶ στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. διαμένουν και **άτομα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο καθεστώς ευαλωτότητας και χρήζουν ειδικότερης στήριξης**. Σύμφωνα με τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη μου από το Διευθυντή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. στο παρόν στάδιο, εντός του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. βρίσκονται γύρω στις 40 περιπτώσεις ατόμων

⁶ Τοποθέτηση με αρ. φακ. Α/Δ 1/2018 ημερ. 22 Μαΐου 2018

τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο καθεστώς ευαλωτότητας και χρήζουν ειδικότερης στήριξης.

B. Παρεχόμενες Υπηρεσίες

(i) Σίτιση

- Στους διαμένοντες στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π προσφέρονται τρία (3) γεύματα ημερησίως. Η σίτιση παρέχεται από ιδιωτική εταιρεία και είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες του πληθυσμού του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π Παράπονα/επισημάνσεις των διαμενόντων σε σχέση με την ποιότητα και την ποσότητα του φαγητού είχαν μεταφερθεί στην εταιρεία και έχουν γίνει ήδη ανάλογες συστάσεις.
- Αρκετοί από τους διαμένοντες χρησιμοποιούν συχνά τις κοινόχρηστες κουζίνες του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π για να μαγειρεύουν.
- Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την επίσκεψη μου διαπιστώθηκε ότι έξω από τις κοινόχρηστες κουζίνες τοποθετήθηκαν στέγαστρα προστασίας από τις καιρικές συνθήκες κάτι το οποίο αποτελούσε πάγιο αίτημα των διαμενόντων.

(ii) Καθαριότητα/επιδιόρθωση/ συντήρηση εγκαταστάσεων /φύλαξη χώρου

- Στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π σήμερα εργοδοτούνται 4 καθαρίστριες (τρεις το πρωί και μια το απόγευμα)αντί 7 που προβλέπει η απόφαση του Υ.Σ.
- Η φύλαξη των εγκαταστάσεων του Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π. γίνεται μέσω αγοράς υπηρεσιών Φυλάκων Ασφαλείας σε 24ωρη βάση, (4 φύλακες σε βάρδιες).
- Σε καθημερινή βάση υπάρχει συνεργείο για συντήρηση και επιδιορθώσεις, που απασχολεί τρία άτομα (ωρομίσθιες θέσεις) στις ειδικότητες του χτίστη, ηλεκτρολόγου και υδραυλικού.
- Η συλλογή των σκουβάλων γίνεται 2 φορές την εβδομάδα και έχει τοποθετηθεί συμπιεστής σκουβάλων στο χώρο, ο οποίος θα λειτουργήσει, σύμφωνα με το Διευθυντή το συντομότερο.

- Σημειώνεται ότι, κατά τις επισκέψεις μας, το φαινόμενο που είχε παρατηρηθεί στο παρελθόν με υπερχειλισμένους κάδους και μεγάλες σακούλες με σκουπίδια διάσπαρτες στο χώρο, φαίνεται να έχει εκλείψει.

(iii) Ιατρική Φροντίδα/Στήριξη

- Στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π απασχολούνται 2 νοσηλευτές (1 γενικής ιατρικής και 1 Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας από το πρωί μέχρι το μεσημέρι (7:00.πμ - 1:00.μμ) σε πενθήμερη βάση (Δευτέρα μέχρι Παρασκευή).
- Δεν υπάρχει μέχρι σήμερα παρουσία γιατρού όπως προνοεί η απόφαση του Υ.Σ. αλλά ούτε και ψυχολόγου.
- Οι διαμένοντες, έχουν πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες στο Ιατρικό Κέντρο Κοφίνου ή στα Δημόσια Νοσοκομεία. Στο Ιατρικό Κέντρο Κοφίνου υπάρχει διαθέσιμος και Ψυχίατρος για τις ανάγκες του Κέντρου, μια φορά τη βδομάδα (κάθε Δευτέρα).
- Έκτακτα περιστατικά που χρήζουν άμεσου χειρισμού μεταφέρονται με ταξί ή με όχημα που έχει παραχωρηθεί δωρεάν στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. στο νοσοκομείο μετά από σχετική έγκριση, ενώ σε περιπτώσεις δυσκολίας στη μετακίνηση ασθενή, καλείται ασθενοφόρο.

(iv) Παροχή επιδομάτων/διευκολύνσεων

- Στους διαμένοντες αιτητές παραχωρείται, σε μηνιαία βάση, επίδομα €100 και €50 επιπλέον για κάθε εξαρτώμενο άτομο που διαμένει μαζί τους.
- Τους παραχωρείται, επίσης, κάρτα για διακίνηση με τα δημόσια λεωφορεία για δωρεάν απεριόριστες διαδρομές από το Κέντρο προς Λάρνακα, όπως και εισιτήρια για διαδρομές προς Λευκωσία για σκοπούς επίσκεψης σε δημόσια υπηρεσία.

(v) Κοινωνική στήριξη

- Στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. απασχολούνται 2 Κοινωνικοί Λειτουργοί οι οποίοι καλούνται να διαχειριστούν ζητήματα που απασχολούν της διαμένοντες σε καθημερινή βάση.
- Η απόφαση του Υ.Σ. προνοεί την στελέχωση του Κ.Υ.Φ.Α. Δ.Π. με ένα κοινωνικό Λειτουργό των ΥΚΕ, ως **Συντονιστή Λειτουργών Κοινωνικής Στήριξης**, ο οποίος θα τοποθετηθεί σε **μόνιμη βάση** στο Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π. και θα συντονίζει/εποπτεύει την παροχή κοινωνικής στήριξης των διαμενόντων και θα λειτουργεί ως σύνδεσμος με τις ΥΚΕ.
- Παρατηρώ ότι μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει υλοποίηση της απόφασης ως προς το κομμάτι αυτό, αφού σύμφωνα και με τα όσα έχουν τεθεί υπόψη μου από το Διευθυντή, **δεν υπάρχει καθόλου φυσική παρουσία Λειτουργού των ΥΚΕ στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.**

(vi) European Asylum Support Office

- Τις προσπάθειες των προσώπων που στελεχώνουν το Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. συνδράμουν/ υποστηρίζουν και Λειτουργοί του EASO (*European Asylum Support Office*), υπηρεσία της Ε.Ε. Ειδικότερα, ο EASO, έχει εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα υποδοχής αιτητών και αξιολόγησης των αιτήσεών τους. Στο παρόν στάδιο στο Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π. απασχολούνται 6 άτομα.

Γ. Υλικές Υποδομές

- Σημειώνεται με ικανοποίηση ότι ο παρακαμπτήριος δρόμος που οδηγεί στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. έχει πλέον οροθετηθεί και ασφαλωθεί.
- *Οι διαμένοντες στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π., διαμένουν σε λυόμενα σπιτάκια τα οποία διαθέτουν κλιματιστικά ζεστού και κρύου αέρα.*
- Στην είσοδο του, στον εξωτερικό χώρο ψυχαγωγίας (μεγάλο κιόσκι σε στεγασμένο χώρο) , πέραν από τα μηχανήματα εξωτερικής άθλησης, τοποθετήθηκε πλαστικό πάτωμα, ψύκτες πόσιμου νερού και μια μεγάλη τηλεόραση.
- Το Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π., είναι χωρισμένο σε δύο τμήματα. Στο ένα διαμένουν οι μονήρεις και στο άλλο οι οικογένειες με παιδιά.
- Σημειώνεται ότι, από την επίσκεψη μας διαπιστώθηκε ότι, στον πρώτο χώρο όπου διαμένουν οι μονήρεις, τόσο οι κοινές τουαλέτες/μπάνια (ξεχωριστά για άνδρες και γυναίκες), όσο και οι κοινές κουζίνες ήταν σε

αρκετά καλή κατάσταση και το φαινόμενο που είχε παρατηρηθεί κατά τις προηγούμενες μας επισκέψεις το 2018, όπου μέρος του εξοπλισμού των χώρων αυτών ήταν σπασμένο ή και διαλυμένο έχει εξαλειφθεί.

- Στο δεύτερο τμήμα του Κέντρου, στο οποίο διαμένουν οικογένειες, τα σπίτια διαθέτουν δικό τους μπάνιο και τουαλέτα και στο τμήμα αυτό υπάρχει παιδική χαρά όπου απασχολούνται μικρά παιδιά.
- Στην παρούσα φάση, πραγματοποιείται καθαρισμός της αποχέτευσης με βυτιοφόρο δύο (2) φορές την εβδομάδα, γεγονός που έχει κριθεί από όλους του διαμένοντες ικανοποιητικό. Κατά τις επισκέψεις μας δεν παρατηρήθηκαν οποιεσδήποτε υπερχειλίσεις ή δυσάρεστες οσμές από τις αποχετεύσεις.

Δ. Φιλοξενία Ευάλωτων ομάδων

- Σύμφωνα με το Διευθυντή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. στο παρόν στάδιο, στο χώρο διαμένουν και άτομα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο καθεστώς ευαλωτότητας και χρήζουν ειδικότερης στήριξης. **Τα άτομα αυτά, γύρω στα 40, αφορούν περιπτώσεις ατόμων με αναπηρία (ανήλικο πρόσωπο με αυτισμό, ηλικιωμένο πρόσωπο με οπτική αναπηρία) σοβαρών προβλημάτων υγείας (ψυχιατρικά περιστατικά, διαβητικά άτομα, άτομο με πολύ ψηλή αρτηριακή πίεση), θυμάτων οικογενειακής βίας, χρήστης εξαρτησιογόνων ουσιών και αλκοολικό άτομο, έγκυοι και νεαρές μονογονείς.**
- Η τοποθεσία του Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π., δεν βοηθά στην ευαλωτότητα των προσώπων αυτών επειδή αφενός είναι απομακρυσμένο από αστικά κέντρα και αφετέρου παρουσιάζει ελλείψεις στη στελέχωση από ειδικά καταρτισμένο προσωπικό για την ειδική στήριξη ευάλωτων ατόμων.
- Σύμφωνα δε με το Διευθυντή, ο εντοπισμός ευάλωτων προσώπων, δεν γίνεται πάντοτε άμεσα αντιληπτός παρά το γεγονός ότι στις περιπτώσεις που συμπληρώνονται αιτήσεις για διεθνή προστασία, καταγράφονται οι αιτητές που έκδηλα ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (π.χ. άτομα με αναπηρία, μονήρεις γυναίκες με παιδιά) ώστε οι αιτήσεις τους να τυγχάνουν χειρισμού με προτεραιότητα. Εντούτοις όμως, υπάρχουν και πολλές περιπτώσεις στις οποίες τα πρόσωπα εντοπίζονται ως ευάλωτα μετά από κάποιο χρονικό διάστημα και όχι κατά την ένταξη τους στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.

- Σύμφωνα με τα όσα έθεσε περαιτέρω υπόψη μου ο Διευθυντής, από τις πρώτες μέρες ανάληψης των καθηκόντων του επεσήμανε το πρόβλημα και με επιστολές του προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Ασύλου⁷ αλλά και προς τη Διευθύντρια των ΥΚΕ⁸, τους ενημέρωσε σχετικά χωρίς όμως να γίνουν, όπως μας ανέφερε, μέχρι σήμερα ενέργειες προς επίλυση του.
- Παρότι αναγνωρίζεται η προσπάθεια την οποία καταβάλλουν για την στήριξη τέτοιων ατόμων τόσο από το Διευθυντή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. όσο και το υπόλοιπο προσωπικό που απασχολείται για τις ανάγκες λειτουργίας του εντούτοις η μη υλοποίηση μέχρι σήμερα της απόφασης του Υ.Σ. σε σχέση με τη στελέχωση του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. με κοινωνικό Λειτουργό των ΥΚΕ σε μόνιμη βάση ως το συντονιστή των λειτουργιών κοινωνικής στήριξης καθιστά το όλο θέμα προβληματικό και αφήνει άλυτα τα πιο βαθιά προβλήματα.

IV. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

14. Τα ζητήματα που αφορούν στα δικαιώματα των αιτητών ασύλου και των προσφύγων, διέπονται από τις διατάξεις του περί Προσφύγων Νόμου⁹. Στο Νόμο αυτό έχουν ενσωματωθεί, μετά από σχετική τροποποίηση που έγινε το 2016¹⁰, οι διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ, οι οποίες ρυθμίζουν ειδικά τα ζητήματα που αφορούν την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία και των συνθηκών υποδοχής που πρέπει να τους παρέχονται από κράτη μέλη της Ε.Ε.
15. Σύμφωνα με την **Οδηγία**, τα κράτη μέλη μεριμνούν για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτητές διεθνούς προστασίας, οι οποίες να τους εξασφαλίζουν **«επαρκές βιοτικό επίπεδο που να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και ψυχική τους υγεία»**.¹¹
16. Ο περί Προσφύγων Νόμος ορίζει την Υπηρεσία Ασύλου ως αρμόδια αρχή για τη λειτουργία κέντρων φιλοξενίας αιτητών διεθνούς προστασίας¹². Η δε λειτουργία κέντρου φιλοξενίας θα πρέπει να

⁷ Επιστολή ημερ. 17/5/2018

⁸ Επιστολή ημερ. 18 Ιουνίου 2018

⁹ Περί Προσφύγων Νόμος του 2000.

¹⁰ Με τον περί Προσφύγων (Τροποποιητικό) Νόμο του 2016 [Ν. 105(Ι)/2016].

¹¹ Άρθρο 17, παράγραφοι 1 και 2 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ.

¹² Άρθρο 9ΙΕ του Νόμου.

εξασφαλίζει στους αιτητές επαρκές βιοτικό επίπεδο, που να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και ψυχική τους υγεία¹³.

17. Στο Νόμο καθορίζονται ακόμη «**Κανόνες Λειτουργίας**» των Κέντρων Φιλοξενίας¹⁴ οι οποίοι περιλαμβάνουν, την παραχώρηση επιδόματος, την σίτιση σύμφωνα με τις διατροφικές συνήθειες των διαμενόντων, την παροχή δωρεάν μεταφοράς από και προς τα αστικά κέντρα, και την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
18. Παράλληλα, όμως, ο περί Προσφύγων Νόμος ορίζει τις ΥΚΕ ως υπεύθυνες να παρέχουν υλικές συνθήκες υποδοχής σε αιτητές και ειδικότερα να διασφαλίζουν σε αυτούς ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο, το οποίο να εξασφαλίζει τη συντήρησή τους, αλλά και να προστατεύει τη σωματική και ψυχική τους υγεία.¹⁵ Η παροχή δε των υλικών συνθηκών υποδοχής σε Κέντρο Φιλοξενία είναι ένα από του τρόπους που προβλέπει ο Νόμος.¹⁶
19. Σημειώνεται δε περεταίρω πως ο οικείος Νόμος προβλέπει ότι η **συνδρομή των ΥΚΕ είναι αναγκαία, για σκοπούς συντομότερης «απεξάρτησης» των αιτητών από το κέντρο φιλοξενίας**, εφόσον αυτό τους ζητηθεί από την Υπηρεσία Ασύλου, στην στήριξη των αιτητών που διαμένουν στο Κέντρο «**αναφορικά με ψυχοκοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν**» καθώς και «**ενημέρωση και στήριξη αναφορικά με την εξεύρεση κατάλληλης στέγης και εργασίας**»¹⁷
20. **Ειδικά για την μεταχείριση και στήριξη αιτητών που ανήκουν στις «ευάλωτες» κατηγορίες προσώπων**¹⁸, προβλέπεται η ειδικότερη εκτίμηση των αναγκών τους από τους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους «που εργάζονται σε αυτό» και η ετοιμασία σχετικών εκθέσεων¹⁹.

¹³ Άρθρο 9ΙΣΤ του Νόμου.

¹⁴ Άρθρο 9ΙΖ.

¹⁵ Άρθρο 9ΙΑ.-(1) Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρέχουν υλικές συνθήκες υποδοχής σε αιτητές οι οποίοι διαμένουν στις ελεγχόμενες από την Κυβέρνηση της Δημοκρατίας περιοχές, ώστε να εξασφαλίζουν σε αυτούς επαρκές βιοτικό επίπεδο, ικανό να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και ψυχική τους υγεία.

¹⁶ άρθρο 9ΙΔ.

¹⁷ Άρθρο 9ΙΗ.

¹⁸ Άρθρο 9ΚΓ.

¹⁹ Άρθρο 9ΚΔ.

V. Οχληρία από τη λειτουργία παρακείμενων βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας ζωικών ή και άλλων αποβλήτων

21. Κατά τις επισκέψεις μας στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. διατυπώθηκαν παράπονα τόσο από τους διαμένοντες όσο και από τους εργαζόμενους σε αυτό σε σχέση με την οχληρία που παρατηρείται από τη λειτουργία παρακείμενων βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας ζωικών ή και άλλων αποβλήτων παρά το Κεντρικό Σφαγείο Κοφίνου. Συγκεκριμένα διαμένοντες και εργαζόμενοι διαμαρτύρονται ότι κατά τις πρώτες πρωινές ώρες και όλο το βράδυ υπάρχει έντονη δυσοσμία στην περιοχή η οποία επηρεάζει δυσμενώς τις ανέσεις και την υγεία τους.
22. Για το θέμα αυτό υποβλήθηκε πρόσφατα στο Γραφείο μου και **παράπονο**²⁰ από την εταιρία MGR Human Resources Ltd, προσωπικό της οποίας εργοδοτείται στις εγκαταστάσεις του Κέντρου, για τις ανάγκες του EASO Project.
23. Ενόψει του ότι το ζήτημα κρίθηκε ως πολύ σοβαρό καθότι άπτεται θεμάτων τα οποία επηρεάζουν τη δημόσια υγεία με επιστολές μου ημερ. με επιστολές μου ημερ. 9 Σεπτεμβρίου 2019 προς τον Έπαρχο Λάρνακας, την Πρόεδρο του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοφίνου και το Διευθυντή του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, έθεσα υπόψη τους τα πιο πάνω και ζήτησα να με πληροφορήσουν για τις ενέργειες στις οποίες είχαν προβεί ή προτίθενται να προβούν.
24. Όπως προκύπτει από την διερεύνηση του παραπόνου, το πρόβλημα της οχληρίας εξακριβώθηκε, με την την εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης Θεμάτων Υγείας και Ασφάλειας στις εγκαταστάσεις του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. περί τα τέλη του 2018²¹, στο οποίο, μεταξύ άλλων, αναφερόταν ότι «...οι εγκαταστάσεις του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. γειτνιάζουν με μονάδες επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων οι οποίες έχουν εκπομπή καρκινογόνων ουσιών λόγω καύσης των αποβλήτων, όπως επίσης και διαρροές υγρών κατάλοιπων εντός του οικοσυστήματος. Σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχει έντονη δυσοσμία και έκλυση καυσαερίων με ότι συνεπάγεται για τους διαμένοντες και εργαζόμενους στην περιοχή.»²²

²⁰ Παράπονο με αρ. φак. Α/Π 1658/2019 ημερ. 5/9/2019.

²¹ ημερ. 28 Νοεμβρίου 2018

²² Σχέδιο Διαχείρισης Θεμάτων Υγείας και Ασφάλειας σελ. 198

25. Υπό το φως των πιο πάνω ευρημάτων, **ο Διευθυντής του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.** με επιστολή του ημερ. 17 Δεκεμβρίου 2018 προς το Διευθυντή του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, αντίγραφο της οποίας κοινοποίησε στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υγείας, στον Έπαρχο Λάρνακας, στη Διευθύντρια του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, του Τμήματος Περιβάλλοντος, Κρατικού Χημείου και στην Πρόεδρο και Μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοφίνου, έθεσε το πρόβλημα αναφέροντας ότι **« το θέμα δεν αφορά τόσο την όχληση από την κακοσμία του αέρα, συνήθως τις βραδινές ώρες, αλλά την ποιότητα του, η οποία σε περίπτωση που υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα κατά την καύση των όποιων αποβλήτων (π.χ. ελλιπές ή καθόλου φιλτράρισμα) ενδεχομένως να απελευθερώνονται (αιωρούμενα) σωματίδια τα οποία πιθανόν να είναι επιβλαβή για τον άνθρωπο αλλά και την πανίδα της περιοχής. Η οσμή που υπάρχει είναι μια πρώτη ένδειξη ότι υπάρχει κάτι στον αέρα το οποίο δεν είναι ένα εκ των φυσικών συστατικών του.»** και ζήτησε όπως **« σε συνέργεια και με άλλες αρμόδιες αρχές»**, στις οποίες κοινοποιείται η επιστολή του, μεριμνήσουν για κατάλληλη αξιολόγηση της όλης κατάστασης μέσω μετρήσεων και αναλύσεων του ατμοσφαιρικού αέρα περί του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.
26. Με νεότερη επιστολή του ημερ. 8 Ιανουαρίου 2018 ο Διευθυντής διαβίβασε στις πιο πάνω αρχές το σχετικό απόσπασμα του Σχεδίου Διαχείρισης θεμάτων Υγείας και Ασφάλειας, ως αναφέρεται στην παρ. 24 ανωτέρω.
27. Ακολούθησε δε σχετική αλληλογραφία του Διευθυντή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. με το Διευθυντή του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, καθώς και συνάντησή τους στις 8 Μαρτίου 2019.
28. Στις 30 Μαΐου 2019 **ο Διευθυντής του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.**, κατόπιν σύστασης του του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, **ανέθεσε στο ΤΕΠΑΚ τη διεξαγωγή σχετικής μελέτης** σε σχέση με τη διερεύνηση προέλευσης δυσάρεστης οσμής στους χώρους του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π .
29. Αντίγραφο της **μελέτης του ΤΕΠΑΚ** τέθηκε υπόψη του Γραφείου μου από την εταιρία MGR Human Resources Ltd που υπέβαλε το παράπονο με αρ. Α/Π 1658/2019. Η μελέτη περιλάμβανε την διεξαγωγή μετρήσεων

προσδιορισμού της χημικής σύστασης και προέλευσης ανόργανων και οργανικών πτητικών ενώσεων στις εγκαταστάσεις του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π και σε παρακείμενες βιομηχανικές μονάδες επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων. Κατά την μελέτη πραγματοποιήθηκαν επαναλαμβανόμενες μετρήσεις για χρονική διάρκεια ενός μήνα στα ακόλουθα σημεία:

- Εντός των χώρων του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π (5 σημεία)
 - Στον εξωτερικό χώρο βιομηχανικών μονάδων της περιοχής
 - Σε τρία προεπιλεγμένα σημεία πέριξ του περιφραγμένου χώρου του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π.
30. Σύμφωνα με την έκθεση της μελέτης έγιναν μετρήσεις ρύπων στον αέρα και σε υγρά δείγματα και στερεά αιρούμενα σωματίδια.
31. Στα τελικά συμπεράσματα της εν λόγω μελέτης περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:
- Για την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν οι μετρήσεις παρατηρήθηκε σχετικά **αυξημένη μέση συγκέντρωση των TVOCs**, η οποία είναι δυνατόν να ξεπερνά τα όρια ανίχνευσης τους από την ανθρώπινη μύτη.
 - Οι συγκεντρώσεις όλων των πτητικών οργανικών ενώσεων που ανιχνεύθηκαν στα σημεία δειγματοληψίας εντός και πέριξ της περιφραγμένης περιοχής του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π εντάσσονται στην περιοχή των high ppt έως mid- ppb
 - Κατά την περίοδο που παρατηρήθηκε αισθητή δυσοσμία στους χώρους ανιχνεύθηκαν **σημαντικές συγκεντρώσεις πτητικών οργανικών ενώσεων που κατατάσσονται ως επικίνδυνες ή και δύσοσμες τόσο εντός του περιφραγμένου χώρου όσον και πλησίον των εργοστασίων επεξεργασίας αποβλήτων που βρίσκονται στην περιοχή.**
 - Το **αίσθημα δυσοσμίας στην περιοχή φαίνεται να οφείλεται σε συγκεκριμένες ενώσεις ζωικής προέλευσης οι οποίες**

πιθανότητα προέρχονται από τις διεργασίες επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων που πραγματοποιούνται στην περιοχή.

- Η σκόνη (στερεά αιωρούμενα σωματίδια) μπορούν να καταστούν φορέας διάδοσης και επιδείνωσης της οσμής.
- Η συνύπαρξη δύσοσμων ενώσεων με άλλες ενώσεις που από μόνες τους δεν αποτελούν πρόβλημα είναι δυνατόν να ευνοεί την ανίχνευση της δυσάρεστης οσμής .

32. Υπό το φως των πιο πάνω ευρημάτων της μελέτης, ο Διευθυντής του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π με επιστολή του ημερ. 17 Ιουλίου 2019 **έθεσε υπόψη όλων των αρμοδίων αρχών τη μελέτη του ΤΕΠΑΚ** σημειώνοντας για ακόμα μια φορά ότι **« το πρόβλημα της κακοσμίας είναι σχεδόν καθημερινό και παρουσιάζεται πολύ έντονα κατά τις βραδινές και πρώτες πρωινές ώρες σε βαθμό που όπως αναφέρεται και στην μελέτη, όχι μόνο συνιστά οχληρία για τους διαμένοντες, το προσωπικό και τους επισκέπτες αλλά μπορεί κατόπιν μακροχρόνιας έκθεσης στις αναφερόμενες ουσίες να προκληθούν καταληκτικά σοβαρές επιπτώσεις και στην ανθρώπινη υγεία»** και ζήτησε όπως στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους και με γνώμονα την προστασία της δημόσιας και ατομικής υγείας και του περιβάλλοντος **« αξιοποιήσουν»** την μελέτη έτσι ώστε να δοθούν άμεσες και ουσιαστικές λύσεις στα αναφερόμενα προβλήματα.

33. Οι Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημοσίας Υγείας με απαντητική τους επιστολή, ημερ. 20 Αυγούστου 2019, προς το Διευθυντή του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π ανέφεραν ότι:

- Με βάση τη μελέτη που τέθηκε υπόψη τους εξάγονται ως βασικά τελικά συμπεράσματα ότι (α) για την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν οι μετρήσεις παρατηρήθηκε σχετικά αυξημένη μέση συγκέντρωση των TVOCs, η οποία είναι δυνατόν να ξεπερνά τα όρια ανίχνευσης τους από την ανθρώπινη μύτη, (β) οι συγκεντρώσεις όλων των πτητικών οργανικών ενώσεων που ανιχνευθήκαν στα σημεία δειγματοληψίας εντός και πέριξ της

περιφραγμένης περιοχής του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π εντάσσονται στην περιοχή των high ppt έως mid- ppb και (γ) κατά την περίοδο που παρατηρήθηκε αισθητή δυσοσμία στους χώρους ανιχνεύθηκαν **σημαντικές συγκεντρώσεις πτητικών οργανικών ενώσεων που κατατάσσονται ως επικίνδυνες ή και δύσοσμες τόσο εντός του περιφραγμένου χώρου όσον και πλησίον των εργοστασίων επεξεργασίας αποβλήτων που βρίσκονται στην περιοχή.**

- Το δε *αίσθημα δυσοσμίας στην περιοχή φαίνεται να οφείλεται σε συγκεκριμένες ενώσεις ζωικής προέλευσης οι οποίες πιθανότατα προέρχονται από τις διεργασίες επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων που πραγματοποιούνται στην περιοχή από τα σχετικά εργοστάσια ... Το αίσθημα της δυσάρεστης οσμής φαίνεται επίσης να επιδεινώνεται στην παρουσία αυξημένης σχετικής υγρασίας στην ατμόσφαιρα καθώς αυξημένων συγκεντρώσεων στερεών αιωρούμενων σωματιδίων (σκόνης)».*
- Καταλήγοντας η Διευθύντρια στην επιστολή της αναφέρει ότι με βάση τα πιο πάνω συμπεράσματα **θα πρέπει οι αρμόδιες υπηρεσίες να ενεργήσουν άμεσα με επανάληψη μετρήσεων, αν κρίνεται αναγκαίο και διορθωτικά μέτρα.**

34. Στην επιστολή μου ημερ. 9/9/2019 ανταποκρίθηκε ο **Διευθυντής του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας** με επιστολή του ημερ. 18/9/2019, ο οποίος μεταξύ άλλων έθεσε υπόψη μου ότι :

- Στην περιοχή Κοφίνου λειτουργούν δύο εγκαταστάσεις επεξεργασίας ζωικών υποπροϊόντων και μία αποτέφρωσης ζωικών αποβλήτων.
- Μια από τις αρμοδιότητες του Τμήματος είναι η επιτήρηση της εφαρμογής των περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχος της Ρύπανσης) Νόμων του 2013 και 2016.
- Με βάση το άρθρο 9 του Νόμου η αρμόδια αρχή χορηγεί Άδειες Βιομηχανικών Εκπομπών (ΑΒΕ) μετά από εισήγηση της Τεχνικής

Επιτροπής για την Προστασία του Περιβάλλοντος. Στους Νόμους αυτούς εμπίπτουν και οι τρείς πιο πάνω εγκαταστάσεις.

- Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται πλησίον του Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. στις 25/10/2018 χορηγήθηκε η **ΑΒΕ με αρ. 31/2017 η οποία ωστόσο έληξε στις 27/12/2018**. Σημειώνεται δε ότι στις 2/7/2019 υποβλήθηκε αίτηση για ανανέωσης της ΑΒΕ η οποία στο παρόν εξετάζεται.
- **Αναφορικά με τη μελέτη που εκπονήθηκε από το ΤΕΠΑΚ, σ' αυτή γίνεται αναφορά σε ύπαρξη ουσιών, οι οποίες είναι επικίνδυνες για την υγεία**, που όμως, όπως αναφέρεται στην εν λόγω μελέτη, εντοπίζονται σε πολύ χαμηλές συγκεντρώσεις και κατά διαστήματα. Για τις εν λόγω ουσίες δεν αναφέρονται στην πιο πάνω μελέτη οριακές τιμές έκθεσης που ισχύουν διεθνώς, ούτε καθορίζονται στην Κυπριακή ή Ευρωπαϊκή Νομοθεσία οποιεσδήποτε σχετικές οριακές τιμές. Μετά από διερεύνηση από Λειτουργούς του ΤΕΕ δεν εντοπίστηκαν στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικές οριακές τιμές έκθεσης ούτε για τους εργαζόμενους, αλλά ούτε για το κοινό. Επίσης, λόγω του ειδικού χαρακτήρα των συγκεκριμένων επικίνδυνων ουσιών, το ΤΕΕ δεν διαθέτει κατάλληλο εξοπλισμό ώστε να μπορεί να προβεί σε εξειδικευμένες μετρήσεις τέτοιων ουσιών. Με βάση τα πιο πάνω **το ΤΕΕ δεν είναι σε θέση να γνωρίζει ή να μπορεί να καθορίσει την επικινδυνότητα ή τις επιπτώσεις των πιο πάνω ουσιών στην ανθρώπινη υγεία**. Οι επιπτώσεις στην υγεία των κατοίκων της περιοχής πρέπει να τύχουν περαιτέρω διερεύνησης από το αρμόδιο Υπουργείο, που είναι το Υπουργείο Υγείας.
- Καταλήγοντας στην επιστολή του ο Διευθυντής του ΤΕΕ αναφέρει « ***Επειδή στο θέμα φαίνεται να εμπλέκονται πολλές υπηρεσίες (Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Υγείας, Τμήμα Περιβάλλοντος, Έπαρχος, Τοπικές Αρχές) και επειδή στη μελέτη που εκπονήθηκε από το ΤΕΠΑΚ εγείρονται ζητήματα, τα οποία χρίζουν διευκρίνησης, το ΤΕΕ θα εισηγηθεί με επιστολή του στον Διευθυντή του Κ'Υ.Φ.Α.Δ.Π. τη διοργάνωση συνάντησης, στην οποία θα γίνει στην παρουσία όλων των αρμοδίων / εμπλεκόμενων Υπηρεσιών παρουσίαση της μελέτης του ΤΕΠΑΚ από τους μελετητές ώστε να δοθούν οι απαραίτητες διευκρινήσεις και να γίνει συντονισμός όσο αφορά τις επόμενες ενέργειες για αντιμετώπιση των προβλημάτων οχληρίας στην περιοχή***²³».

²³ Υπογράμμιση δική μου

35. Στην επιστολή μου ανταποκρίθηκε επίσης και η Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοφίνου με επιστολή της ημερ. 19/9/2019 αναφέροντας τα ακόλουθα:

- Το πρόβλημα της κακοσμίας είναι υπαρκτό εδώ και χρόνια και μάλιστα έγιναν και καταγγελίες στην Αστυνομία και στις Αρμόδιες Αρχές για οχληρία, απόρριψη χημικών και άλλων ουσιών στο έδαφος και άλλα.
- Η πιο πρόσφατη εξέλιξη είναι η μελέτη για την οποία έχουμε και εμείς πληροφορηθεί. **« Επί τούτου, σας αναφέρω ότι είμαστε ιδιαίτερα ανήσυχoi ως Κοινότητα, καθότι πρόκειται για θέμα προσβολής της δημόσιας και της ατομικής υγείας των κατοίκων της περιοχής, ευρύτερα, όχι μόνο της Κοφίνου».**
- Επειδή, όπως γνωρίζουμε, για το όλο πρόβλημα είναι ενήμερη επισήμως και η Αστυνομία, καθότι στο χώρο υπηρετούν και δύο μέλη της καθημερινά θα αναμένουμε τις δικές τους ενέργειες.
- Συναφώς, σας ενημερώνω περαιτέρω ότι σχετικά με το ίδιο θέμα στάλθηκε από εμάς στο Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και τον Έπαρχο Λάρνακας επιστολή ημερ. 2/9/2019.

36. Σημειώνεται ότι στην πιο πάνω επιστολή της η Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοφίνου, **επισύναψε αντίγραφο επιστολής της προς το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως** ημερ. 2/9/2019 με την οποία το ενημερώνει ότι, σχετικά με τη χορήγηση πολεοδομικής άδειας στο εργοστάσιο επεξεργασίας υπολοίπων από σφαγεία, αρ. ΛΑΡ/00401/2019, το Κοινοτικό Συμβούλιο φέρει **ένσταση στη χορήγηση πολεοδομικής άδειας**, «διότι το εν λόγω εργοστάσιο λειτουργεί τις βραδινές ώρες και εκπέμπει έντονες οσμές και επικίνδυνες για την ανθρώπινη υγεία ουσίες στην ατμόσφαιρα» . Περαιτέρω, στην ίδια επιστολή της σημειώνει ότι η κοινότητα έχει γίνει δέκτης πολλών παραπόνων από το Κέντρο Υποδοχής & Φιλοξενίας Αιτητών Πολιτικού ασύλου Κοφίνου για τη δυσοσμία κατά τις βραδινές ώρες, διότι το εν λόγω εργοστάσιο βρίσκεται στην ίδια περιοχή με το Κέντρο Υποδοχής, και **«η κατάσταση είναι ανυπόφορη για τους διαμένοντες και εργαζόμενους του Κέντρου».**

37. Σημειώνεται ότι μέχρι την υποβολή της παρούσας, ο Έπαρχος Λάρνακας δεν είχε ανταποκριθεί στην επιστολή μου ημερ. 9/9/2019.

VI. Περιβάλλον και δικαίωμα της ζωής

- 38.** Το **δικαίωμα της ζωής**, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 του Συντάγματος, στο άρθρο 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών καθώς και στο άρθρο 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, δεν περιορίζεται μόνο στην προστασία της ύπαρξης του, αλλά επεκτείνεται και στις βασικές προϋποθέσεις επιβίωσης του ανθρώπου στο χώρο που διαβιεί²⁴. **Συνεπώς το περιβάλλον «είναι άρρηκτα συνυφασμένο με το δικαίωμα στη ζωή²⁵» και κατ' επέκταση η ποιότητα του περιβάλλοντος είναι προϋπόθεση για υγεία και ζωή.**
- 39.** Το **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** αναγνωρίζοντας τα πιο πάνω, σε αποφάσεις του **επιδίκασε αποζημιώσεις** προς όφελος προσφύγοντων κατά της Ιταλίας²⁶ και Ισπανίας²⁷ αντίστοιχα, **επειδή επέτρεψαν τη λειτουργία ρυπογόνων βιομηχανιών κοντά στις κατοικίες τους.**

VII. Διαπιστώσεις

- 40.** Οι **Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας**, αποτελούν την κατά νόμο αρμόδια υπηρεσία να παρέχει κατάλληλες υλικές συνθήκες υποδοχής σε αιτητές διεθνούς προστασία και όπως προβλέπεται και από την απόφαση του Υ.Σ. θα έπρεπε να είχαν **τακτική σε μόνιμη βάση παρουσία στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π**, υποχρέωση που δεν έχουν πράξει μέχρι σήμερα και εξακολουθούν να εφαρμόζουν την πρακτική που εφαρμόζαν στο παρελθόν, δηλαδή να επισκέπτονται τον χώρο μόνο εάν παρίσταται ανάγκη και εφόσον καλούνται να παρέμβουν για συγκεκριμένη περίπτωση.
- 41.** Η απουσία αυτή επιδρά αρνητικά στο θέμα της διαχείρισης ζητημάτων που αφορούν καθημερινές δυσκολίες διαβίωσης των διαμενόντων στο

²⁴ Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην προσφυγή με αρ. 671/1991 ημερ. 7 Νοεμβρίου 1991 Κοινότητα Πυργών ν. Δημοκρατίας.

²⁵ Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην προσφυγή με αρ. 358/96 ημερ. 16 Σεπτεμβρίου 1998 ΕΤΕΚ ν. Δημοκρατίας.

²⁶ Case of Guerra and others v. Italy (116/1996/735/932, ημερ. 19 Φεβρουαρίου 1998.

²⁷ Case of Lopez Ostra v. Spain ημερ. 9 Δεκεμβρίου 1994 (αρ. αίτησης 16798/90)

χώρο, αλλά και της παροχής στήριξης που να συνδράμει ουσιαστικά την ενδυνάμωσή τους. Ειδικότερα δε επιδρά αρνητικά σε σχέση με τη στήριξη των ευάλωτων ατόμων.

42. Η έλλειψη επαρκούς συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατικών υπηρεσιών, για στήριξη των διαμενόντων στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π, αναμενόταν ότι θα επιλύετο με τη σύσταση και ορθή λειτουργία του **Συντονιστικού Μηχανισμού για τα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας (Μηχανισμός)**, δεδομένου ότι η σύσταση ενός τέτοιου Μηχανισμού δημιουργεί τις βάσεις για την παροχή έγκαιρης και κατάλληλης προστασίας και υποστήριξης σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού των προσφύγων που φτάνουν στη Κύπρο, ειδικότερα ευάλωτων που έχουν πιο σύνθετες ανάγκες υποδοχής, καθότι όπως έχει αναφέρει και ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) της Ε.Ε.**, ο εντοπισμός των ευάλωτων ατόμων και η αναγνώριση των ειδικότερων αναγκών τους, επιβάλλεται να γίνεται όσο το δυνατόν πιο σύντομα, με τη βοήθεια εξειδικευμένου και καταρτισμένου προσωπικού και με παροχή νομικής, ιατρικής και ψυχολογικής υποστήριξης ανάλογης των ειδικών τους αναγκών.
43. Παρά το ότι η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου είναι ιδιαίτερα περιεκτική, και η δε εφαρμογή της, ενίσχυσε αρκετά τις υφιστάμενες κρατικές προσπάθειες για εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης και προστασίας των προσφύγων που φτάνουν στην Κύπρο, εντούτοις παραμένουν ανοικτά τα πιο κάτω ζητήματα , τα οποία είναι απότοκο της μη υλοποίησης της σχετικής απόφασης του Υ.Σ σε όλη της την έκταση.
44. Συγκεκριμένα από τη διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης το Κ.Υ.Φ.Α.Δ.Π. έχουν διαπιστωθεί προβλήματα που σχετίζονται κυρίως με την έλλειψη:
- παροχής επαρκούς ιατρικής φροντίδας και στήριξη, των διαμενόντων και κυρίως των ευάλωτων,
 - επαρκή συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

VIII. Εισηγήσεις

45. Επειδή η δράση του Συντονιστικού Μηχανισμού θα καταστήσει δυνατή την επίτευξη αυτού του δύσκολου, και σύνθετου, στόχου, **εισηγούμαι**

τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την ουσιαστική ενεργοποίηση του, με τη λειτουργία, σε τακτική βάση ,για τα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας («Μηχανισμός»), όπως προνοούσε η απόφαση του Υ.Σ.

46. Περαιτέρω, εισηγούμαι όπως η παρουσία γενικού γιατρού στο χώρο, θα πρέπει να είναι σε τακτική και μόνιμη βάση και όχι περιστασιακή.
47. Η παρουσία των Λειτουργών Κοινωνικής Ευημερίας στο Κ.Υ.Φ.Α. Δ. Π. θα πρέπει να είναι καθημερινή ώστε να καθίσταται δυνατή η άμεση αναγνώριση ευάλωτων προσώπων και η παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης.

Τέλος η οχληρία που παρουσιάζεται από τη λειτουργία των παρακείμενων εγκαταστάσεων θα πρέπει να επιλυθεί άμεσα με την εμπλοκή και τον συντονισμό όλων των αρμοδίων αρχών, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της κάθε μιας, με τη λήψη κάθε δυνατού μέτρου, περιλαμβανομένου και της λήψης κάθε αναγκαίου δικαστικού διαβήματος, με σκοπό την άρση της οχληρίας και την απόλαυση της άνεσης των διαμενόντων, εργαζομένων και επισκεπτών.

48. Υποβάλλω την παρούσα Τοποθέτηση στον Προϊστάμενο Υπηρεσίας Ασύλου, στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, στον Διευθυντή Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και στον Διευθυντή Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, με την εισήγηση όπως λάβουν κατάλληλα μέτρα, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, για την άμεση εξασφάλιση των όσων έχουν αποφασιστεί από το Υπουργικό Συμβούλιο.
49. Επιπρόσθετα η παρούσα τοποθέτηση όσο αφορά το **θέμα της οχληρίας** που προκαλείται από τη λειτουργία των παρακείμενων υποβάλλεται στον Έπαρχο Λάρνακας , το Κοινοτικό Συμβούλιο Κοφίνου και στο Διευθυντή Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, για τη λήψη όλων των ενδεδειγμένων ενεργειών για την άρση της.

Αντίγραφο της Τοποθέτησης διαβιβάζεται στους αρμόδιους Υπουργούς, Εσωτερικών , Υγείας και Εργασίας για σκοπούς ενημέρωσης.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως
και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων